

Kopja Informali ta' Sentenza

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tas-27 ta' April, 2007

Citazzjoni Numru. 59/1999/1

Maria Assunta Tabone ;
Emmanuel Tabone ;
Josephine Haber ;
Carmen Mizzi,
u
Rose Mizzi .

vs

Bernarda Zammit .

Il-Qorti ,

Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li ppremettew :

Illi l-atturi huma l-proprietarji tal-fond tmienja u għoxrin (28), Triq il-Fanal, Għasri, Għawdex ;

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-konvenuta hija proprjetarja tal-fond sitta u għoxrin (26) ta' l-istess triq,

Illi sottostante il-fondi rispettivi jeżisti ġibjun għall-ħazna ta' ilma tax-xita ;

Illi dawn il-ġibjuni għalkemm huma separati minn xulxin jintlew prinċipalment mill-ilma tax-xita illi jaqa' fi Triq il-Fanal, Għasri permezz ta' dorga jew gandott illi ilu jeżisti hemm minn żmien immemorjali w illi tiegħu direttament għal ġol-ġibjun sottostante l-proprjeta' tal-konvenuta, u wara l-ilma jinterred minn ġibjun għal ġibjun permezz ta' komunikazzjonijiet minn taħt l-art ;

Illi l-konvenuta, abbużivament għalqet u imblukkat din l-istess sieqja ossia dorga jew gandott f'xi żmien matul ix-xitwa ta' bejn is-sena elf disa' mija tmienja u disgħin, u elf disa' mija disgħa u disgħin (1998/1999) u dan billi għalqet it-toqba fil-ħajt estern tal-fond tagħha illi minnha kien jiskula l-ilma ;

Illi konsegwenza ta' dan, il-ġibjun ta' l-atturi ma għadux jirċievi l-istess kwantita' ta' ilma bħal ma kien qabel bil-konsegwenza illi l-iloma ta' ġol-bir ma għandux jiġi rimpjazzat bl-istess rata ;

Illi dan l-aġir jammonta għal molestja fil-pussess tal-atturi da parti tal-konvenuta ;

Illi l-atturi diversi drabi interpellaw lill-konvenuta biex terġa tiftaħ din is-sieqja iżda hija naqset milli tirre-integrahom fil-pussess tagħhom .

Talbu lill-konvenuta tgħid għaliex m'għandhiex din il-Qorti :

1. Tiddikjara illi inti immolestajt lill-atturi fil-pussess da parti tagħhom tal-bir sottostante l-fond tagħhom fin-numru tmienja u għoxrin (28), Triq il-Fanal, Għasri meta imblokkajta l-imsemmija sieqja illi tiegħu għal ġol-ġibjun sottostante l-proprjeta' tiegħek fin-numru sitta u għoxrin (26) ta' l-istess triq ;

2. Tordna illi immedjatament illi tirre-integra lill-atturi fil-pussess tagħhom tal-bir sottostante l-proprjeta' tagħhom billi tiftaħ u tiżblokka s-sieqja illi tagħti għal ġo dan il-ġibjun tramite l-ġibjun tiegħek u b'hekk terġa tħalli l-ilma tat-triq pubblika jingemgħa ġo dan il-ġibjun tramite l-istess sieqja u l-kommunikazzjonijiet imsemmija aktar il-fuq ;

3. In mankanza tawtorizza lill-atturi jagħmlu dan l-istess xogħol a spejjeż tal-konvenuti .

B'riserva għal kwalunkwe azzjoni ulterjuri spettanti lill-atturi għar-riżarċiment tad-danni sofferti minnhom .

Bl-ispejjeż inklużi dawk tal-ittra uffiċjali tal-ħamsa ta' April ta' l-1999 u dawk tal-mandat ta' inibizzjoni fl-istess ismijiet, Mandat Numru : 20/1999 .

Bl-ingunzjoni għas-subizzjoni illi għaliha minn issa inti ngunta.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-atturi kkonfermata bil-ġurament ta' Emanuel Tabone .

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuta li eċċepiet illi :

1. illi t-talbiet attriċi huma nfondati fil-jedd u fil-fatt kif ser jiġi dettaljatament ippruvat fil-kors tal-kawża .

2. illi huwa kkontestat li teżisti xi servitu' vejn il-bjar fil-proprjeta' tal-kontendenti skond liema l-konvenuta hija obbligata tirċievi l-ilma tat-triq għal ġol-proprjeta' tagħha u minn hemm jgħaddi għal ġol-bir fil-proprjeta' ta' l-atturi.

3. Illi huwa kkontestat ukoll li l-konvenuta għamlet xi xogħlijiet li permezz tagħhom naqqset it-tgawdija mill-atturi tal-bir sottostantei għall-proprjeta' tagħhom .

Kopja Informali ta' Sentenza

4. Illi kull ma għamlet il-konvenuta kien li naddfet il-bir fil-proprjeta' tagħha u rregolat aħjar l-ilma li jaqq' fil-proprjeta' tagħha .

Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri .

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-istess konvenuta kkonfermata bil-ġurament tagħha .

Rat id-digriet tagħha tal-5 ta' Ottubru 1999 fejn innominat lill-A.I.C. Edward Scerri bħala espert tekniku sabiex jagħmel konstatazzjonijiet fil-bjar in kwistjoni u jirrelata jekk dawn humiex minfudin ma' xulxin .

Rat ir-relazzjoni ta' l-istess perit ipprezentata fil-20 ta' Marzu 2000, u minnu maħlufa fil-21 ta' Marzu 2000 .

Rat il-verbal tagħha tas-7 ta' Novembru 2006 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza .

Rat in-noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti .

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi d-dokumenti esebiti .

Ikkunsidrat :

Illi permezz ta' din il-kawża l-atturi qed ifittxu li jerġgħu jigu re-integrati fil-pussess tal-bir sottostanti l-fond tagħhom indikat fiċ-ċitazzjoni, billi l-konvenuta tiġi ordnata terġa' tiftaħ u tiżblokka s-sieqja (gandott)¹ illi mit-triq pubblika tagħti għal ġol-bir tal-konvenuta li jinfed għal dak tagħhom, u dana wara li l-konvenuta allegatament immolestathom fil-pussess ta' dan il-bir meta imblokkat l-imsemmija sieqja . Il-konvenuta da parti tagħha tiċċhad illi hija b'xi mod imblokkat din is-sieqja .

L-azzjoni eżerċitata mill-atturi hija l-*actio manutentionis* . F'sentenza tal-Qorti ta' l-Appell fil-kawża fl-ismijiet : **"Grace Agius v. Angiolina Cutajar** (Kollez. XLIII. I. 97),

¹ Ara ritratti Dokti A sa E a fol. 5 - 7 tal-process /.

Kopja Informali ta' Sentenza

insibu din id-definizzjoni klassika ta' l-elementi ta' l-azzjoni possessorja tal-manutenzjoni :

“Sabiex din l-azzjoni tista' tirnexxi jeħtieġ li jirrikorru erba' elementi, u ċioe' :

(a) *l-attur irid jipprova li l-azzjoni tiegħu tirrigwarda oġġett immobbli jew universalita' ta' ħwejjeġ mobbli ;*

(b) *li huwa jinsab fil-pussess ta' liema xorta jkun, tal-ħaġa ,*

(c) *li jkun ġie mmolestat f'dan il-pussess, u*

(d) *li l-azzjoni tkun ġiet eżercitata fi żmien sena mill-molestja .*

*Inoltre, skond il-ligi, il-pussess irid ikun fis-sens tad-definizzjoni mogħtija mill-artikolu 524 tal-Kodiċi Ċivili (Kap. 16) . Huwa għalhekk indifferenti jekk il-pussess kienx legittimu jew illegittimu, in buona fede jew in mala fede u jekk ikollux bħala oġġett id-detenzjoni tal-ħaġa korporali jew it-tgawdija ta' xi jedd, basta li dik id-detenzjoni u dik it-tgawdija tkun “animo domini” . Jizdied ukoll illi kwantu għall-molestja, din tista' tikkonsisti fi kwalunkwe att ġuridiku jew fatt materjali li jikkostitwixxi jew jimplika pretensjoni kuntrarja għall-pussess ta' ħaddiehor.” (ara ukoll **Michele Azzopardi v Giuseppe Farrugia** - Kollez. XXVII. I. 622) .*

Għar-rigward tal-kwistjoni jekk f'kawża ta' manutenzjoni, kif għandna fil-każ in eżami, tistax tintalab ir-**reintegrazzjoni** bħal ma jsir f'waħda ta' spoll, ir-**Ricci** jgħid illi :

“Coll'azione in manutenzione si chiede la conservazione o il mantenimento dello stato di fatto in cui il possessore si trova; e poiche' la condizione attuale di cose non puo' mantenersi se non a patto che la turbativa cessi, quindi e' che nella domanda di manutenzione in possesso si contiene implicita e come consequenziale l'altra

d'inibizione al turbatore di proseguire nell'opera o nel fatto molesto da lui intrapreso

E sifatta inibizione puo' riuscire qualche volta insufficiente a raggiungere lo scopo; imperocche', supposto che il fatto turbativo abbia prodotto variazione nello stato materiale della cosa o nel modo con cui si possedeva, e' evidente che il mantenimento della condizione di fatto in cui il possessore si trova non si ottiene se non restituendo le cose nel primiero loro stato." (op. cit. #96).

Hekk naraw per eżempju li fis-sentenza tagħha tat-13 ta' Mejju 1991 f'kawża simili ta' manutenzjoni fil-pussess, fl-ismijiet : "**Michele Calleja v. Emanuela Cassar et.**," li giet ukoll ikkonfermata fl-Appell, il-Qorti laqgħet, fost oħrajn, it-talba ta' l-attur sabiex il-konvenuti jiġu ikkundannati " ... jagħmlu dak li hu neċessarju sabiex il-passaġġ imsemmi fiċ-ċitazzjoni jerga' jitqiegħed fl-istat oriġinali tiegħu li kien fis-sajf tas-sena 1978" (Kollez. Vol. LXXVIII. Il 358) . Huwa evidenti għalhekk illi anke f'kawża bħal dik ittentata mill-atturi, it-talba għar-reintegrazzjoni fl-istat oriġinali hija permessa, anzi kif qal ir-Ricci fil-bran ċitat, xi kultant anke indispensabbli biex l-attur jerga' jiġi fit-tgawdija li kien fiha originarjament .

Niġu għalhekk sabiex naraw jekk jeżistux fil-każ in eżami, l-elementi meħtieġa sabiex tirnexxi kawża bħal din .

Wieħed mill-elementi ewlenin ta' l-*actio manutentionis* huwa l-**pussess** . Imma kif rajna fil-ġurisprudenza hawn fuq iċċitata, a differenza ta' kawża ta' spoll, dan il-pussess f'kawża ta' manutenzjoni, huwa kwalifikat, għax irid ikun *animo domini* . L-atturi jikkontendu illi l-fond tagħhom igawdu servitu' li jirċievi l-ilma tax-xita mit-triq permezz ta' komunikazzjoni li teżisti bejn dan il-bir u l-bir li hemm fil-fond tal-konvenuta . Il-konvenuta esprimiet dubbju kemm tassew dawn il-bjar huma ikkomunikati ma' xulxin u għalhekk ġie nominat l-A.I.C. Edward Scerri sabiex jistabilixxi l-fatti dwar dawn il-bjar . Mill-konstatazzjonijiet li għamel l-istess perit fuq il-post, irriżulta illi dawn il-bjar huma jew ikkomunikati ma' xulxin jew inkella huma addirittura bir wieħed² .

² Ara relazzjoni tal-perit tekniku a fol.15 tal-process .

Is-servitu' illi l-atturi qed jallegaw illi jgawdi l-fond tagħhom, huwa dak hekk imsejjaħ tal-**mili ta' l-ilma**, imsemmi fl-artikolu 455(3) tal-Kodiċi Ċivili, li jirreferi għas-**servitujiet mhux kontinwi** . Issa dawn it-tipi ta' servitujiet jistgħu jiġu stabiliti biss bis-saħħa ta' **titolu**³ . Fil-każ in eżami ma nġiebet ebda prova ta' dan it-titolu u l-atturi jistrieħu biss fuq il-fatt illi l-bir tagħhom ilu minn żmien immemorjali jirċievi l-ilma tat-triq bil-mod spjegat . Għalhekk fin-nuqqas ta' xi kuntratt illi joħloq dan is-servitu', il-fatt allegat mill-atturi taż-żmien twil illi l-bir fil-fond tagħhom ilu jirċievi l-ilma b'dan il-mod, ma jista' jfisser xejn ħlief illi l-konvenuta jew l-aventi kawża tagħha ippermettew tali sitwazzjoni b'mera tolleranza . Imma din it-tolleranza ma tistax toħloq il-pussess *animo domini* li huwa meħtieġ f'kawża ta' manutenzjoni, bħal ma għandna fil-każ in eżami . Għalhekk, għaladarba jonqos dan l-element essenzjali tal-pussess, il-kawża żgur li ma tistax tirnexxi .

Għal dawn il-motivi, tiddeċidi l-kawża billi tiċħad it-talbiet attriċi, bl-ispejjeż kontra l-atturi .

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

³ art. 469 tal-Kodiċi Ċivili u Prim'Awla : Franz Studer Ruegg vs Salvatore Buttigieg: 22.6.2004 .